

روش های تدریس در مطالعات اجتماعی

فرشاد گهتوئی

فرشاد رضائی

اسمان سلیمان نژاد

www.ketab.ir

سرشناسه	:	گهتویی، فرشاد، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور	:	روش های تدریس در مطالعات اجتماعی/فرشاد گهتویی، فرشاد رضایی، احسان سلیمان نژاد.
مشخصات نشر	:	فیض آباد مه ولات: انتشارات جالیز، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۲ ص.
شابک	:	۲۳۰۰۰۰ ریال: ۸-۸۶-۶۴۱۱-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	قیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۰۴.
موضوع	:	معلمان علوم اجتماعی -- آموزش
موضوع	:	-- Training of Social science teachers
موضوع	:	علوم اجتماعی -- راهنمای آموزشی
موضوع	:	Social sciences -- Study and teaching
موضوع	:	تدریس اثربخش
موضوع	:	Effective teaching
شناسه افزوده	:	رضایی، فرشاد، ۱۳۷۵-
شناسه افزوده	:	سلیمان نژاد، احسان، ۱۳۷۴-
رده بندی کنگره	:	۳۷۱/۱
رده بندی دیویی	:	۳۷۱/۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۶۶۵۰۱۰

روش های تدریس در مطالعات اجتماعی

مؤلفان: فرشاد گهتویی

فرشاد رضایی

احسان سلیمان نژاد

ناشر: نشر جالیز

چاپ: اول، ۱۳۹۸ / ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری / تعداد صفحه: ۱۱۲

قیمت: ۲۳۰.۰۰۰ ریال

شابک: ۸-۸۶-۶۴۱۱-۶۲۲-۹۷۸

طراح جلد: صالح مقدم

صفحه آرائی: محمد ناصر مرادپور

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۴	تعریف و ویژگی های مطالعات اجتماعی
۵	ضرورت و اهمیت تربیت اجتماعی
۸	اهمیت برنامه ی درسی مطالعات اجتماعی
۱۲	رویکردهای برنامه درسی مطالعات اجتماعی
۱۳	روکرد عام برنامه درسی مطالعات اجتماعی
۱۵	روکردهای خاص برنامه درسی مطالعات اجتماعی
۱۹	ویژگی های کلی درس مطالعات اجتماعی
۲۰	ویژگی های معلم در مطالعات اجتماعی
۲۱	۱- الگو بودن
۲۱	۲- برقراری رابطه موثر با دانش آموزان و شناخت آن ها
۲۲	۳- ایجاد رابطه ی موثر بین دانش آموزان
۲۳	۴- به روز بودن و مطالعه ی مستمر
۲۳	ویژگی های یادگیری و تدریس مؤثر مطالعات اجتماعی
۲۵	نکات مورد توجه برای موفقیت و جذابیت درس تعلیمات اجتماعی
۲۹	روش های آموزش و یاددهی و یادگیری تعلیمات اجتماعی لذت بخش و مؤثر
۳۶	پنج ویژگی اساسی در آموزش و یادگیری مطالعات اجتماعی
۴۱	روش های مؤثر در آموزش مطالعات اجتماعی
۴۱	روش سخنرانی
۴۳	روش کنفرانس (گردد هم آبی)

- ۴۳..... روش شاگرد-استادی
- ۴۴..... روش چند حسی (مختلط)
- ۴۴..... روش حل مسئله
- ۴۵..... روش گردش علمی
- ۴۶..... الف) گردش علمی کوتاه مدت سریع
- ۴۶..... ب) گردش علمی یک یا دو ساعته
- ۴۷..... پ) گردش علمی روزانه
- ۴۷..... ت) گردش علمی هفتگی و ماهانه
- ۴۸..... روش نمایش علمی
- ۵۰..... روش پرسش و پاسخ
- ۵۴..... روش ایفای نقش
- ۵۹..... روش ساخت گرابی (E5)
- ۶۰..... گام اول: درگیر کردن
- ۶۱..... گام دوم: کاوش
- ۶۲..... گام سوم: توصیف
- ۶۲..... گام چهارم: شرح و بسط (گسترش)
- ۶۳..... گام پنجم: ارزشیابی
- ۶۴..... روش یادگیری از طریق همیاری
- ۶۶..... فواید یادگیری از طریق همیاری
- ۶۹..... روش پروژه
- ۷۱..... دلایل استفاده از روش پروژه

۷۳	..... انواع پروژه
۷۳	..... پروژه های گروهی و انفرادی
۷۳	..... انواع پروژه های گروهی
۷۴	..... پروژه های خدماتی
۷۴	..... پروژه های تولیدی
۷۴	..... پروژه های حل مسئله
۷۵	..... پروژه های وسیع و سراسری
۷۵	..... مراحل انجام پروژه
۷۶	..... الف) مرحله آغاز پروژه
۷۸	..... ب) مرحله گسترش پروژه
۷۹	..... پ) مرحله ی پایان پروژه
۸۰	..... روش کاوشگری
۸۱	..... اصول یادگیری مبتنی بر کاوشگری
۸۲	..... مراحل اجرای روش کاوشگری
۸۷	..... ماجرایی جذاب شدن کتاب مطالعات اجتماعی
۸۸	..... مقایسه کتاب های قدیم و جدید درس تعلیمات اجتماعی
۹۰	..... موضوعات جدید در تعلیمات اجتماعی
۹۰	..... تدریس موضوعات تاریخی در قالب داستان
۹۱	..... فاصله گرفتن کتاب مطالعات اجتماعی از حافظه محوری
۹۵	..... چیش و توالی مفاهیم در کتاب مطالعات اجتماعی
۱۰۴	..... منابع و مواخذ

مقدمه

مطالعات اجتماعی با مردم، جهان مجاور و اوضاع زندگی آن ها علاوه بر مناسباتشان سر و کار دارد. اهمیت جهان مجاور و شرایط زندگی بر روی فکر، شناخت خود، کیفیت زندگی و اعتقاد به آینده، جنبه های اصلی مطالعات اجتماعی هستند. جنبه دیگر آن فعالیت انسان و توسعه فرهنگی اش در طی گذشت زمان به عنوان یک موجود سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و نیز به عنوان یک استفاده کننده از منابع و یک موجود انسانی در این مجامعات انسانی است.

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری است که از تعامل انسان با محیط های اجتماعی، فرهنگی، طبیعی، اقتصادی و ... و تحولات زندگی بشر در گذشته، حال و آینده و جنبه های گوناگون آن بحث می کند.

از آنجا که که این درس بر محور کنش متقابل آدمیان با یکدیگر و با محیطی که در آن به سر می برند استوار است، می توان ادعا نمود که جامعه، مکان و زمان سه محور عمده این درس هستند.

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری بین رشته ای و برنامه درسی کم و بیش درهم تنیده ای است که محتوای آن از موضوع هایی چون تاریخ، جغرافیا، اقتصاد، جامعه شناسی و علوم سیاسی و همچنین مطالعات مختلف مانند آموزش های مدنی، مطالعات شهروندی و زیست محیطی، دین و اخلاق استخراج می شود و با توجه به نیازها و علایق آموزشی فراگیران با زبانی ساده ارائه و سازمان دهی می شود.

اصطلاح «مطالعات اجتماعی» نخستین بار توسط جسی جونز در سال ۱۹۰۵ در آمریکا به کار گرفته شد. وی در مقاله‌ای اظهار داشت، که سیاهان جوان آمریکایی و سرخپوستان در تطبیق خود با جامعه‌ی جدید، ناتوان هستند؛ مگر این که به آنان کمک شود تا جامعه و نیروهای اجتماعی را که در درون آن عمل می‌کنند و نیز راه‌های شناخته شده و پاسخ فعال به این نیروهای اجتماعی را درک کنند، به هر حال در سال ۱۹۱۶ یک حوزه برنامه‌ی درسی با عنوان مطالعات اجتماعی که هدف آن تربیت جوانان به صورت شهروندانی بزرگ‌نظر بود، به وجود آمد و در سال ۱۹۲۱ مشروعیت قانونی یافت و موقتاً تثبیت شد. پس از تصحیح این برنامه درسی در آمریکا، به تدریج به سایر کشورهای اروپایی و انگلیس زبان چون استرالیا و کانادا و سپس در نیمه‌ی قرن بیستم به سایر کشورهای جهان را منت.

دایرة المعارف بین‌المللی آموزش و پرورش مطالعات اجتماعی را حوزه‌ای از برنامه‌ی درسی تعریف می‌کند که هدف آن، آشنا ساختن کودکان با محیط اطرافشان و توسعه روابط انسانی است؛ به گونه‌ای که دانش آموزان، شهروندان خوبی تربیت شوند.

در ایران نیز، در سال ۱۳۷۵، برای نخستین بار شورای برنامه‌ریزی مطالعات اجتماعی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، تعریف زیر را برای مطالعات اجتماعی ارائه داد:

«حوزه‌ای که درباره‌ی انسان و تعامل او با محیط‌های اجتماعی، فرهنگی، طبیعی و تحولات زندگی بشر در گذشته و حال و آینده و جنبه‌های گوناگون آن (سیاسی و اقتصادی، فرهنگی و محیطی) بحث می‌کند.»

چنین تعریفی، علاوه بر این که موضوع های مختلف مانند تاریخ، جغرافیا، جامعه شناسی، مردم شناسی، علوم سیاسی، اقتصاد و روان شناسی را تحت پوشش قرار می دهد، بر ارتباط بین شاخه های مختلف علوم اجتماعی برای درکی بهتر و وسیع تر اشاره می کند.

www.ketab.ir